

ÖRESUNDSFISKARNAS MÖTE 2016-12-02 I HÖGANÄS

Närvarande: Johan Wagnström (Lst Skåne), Lars Mohlin (Lst Skåne), Björn Stührenberg (HaV), Martin Bjerner (HaV), Mats-Ola Wessman (SKIFO), Sven Nilsson (Kullens Fiskareförening), Tomas Olsson ((Turbåtsfiskarna), Lasse Olsson (Kullens Fiskareförening), Max Christensen (FSK), Søren Jacobsen (FSK), David Lange (FSK), Jens Peder Jeppesen (Øresundsakvariet), Ros-Mari Paulsson (Leader NV Skåne med Öresund), Peter Nyström (Höganäs kommun), Anders Persson (Lunds universitet), Andreas Sundelöf (SLU), Martin Karlsson (SLU), Bo Landén (yrkesfiskare Limhamn), Anders Karlsson (Sportfiskarna), Sture Eriksson (Sportfiskarna Skåne), Michael Palmgren (SEA-U Marint Kunskapscenter), Anna Särnblad (SEA-U Marint Kunskapscenter), Jan Upners (turfiske Höganäs), Roland Spegel (husbehovsfiskare Viken), Jenny Hansson (Kullaberg), Annika Jönsson (Leader NV Skåne med Öresund), Kristian Nilsson (SFPO, Malmöhus läns Havsfiskeförening), Filippa Säwe (Lunds universitet), Johan Hultman (Lunds universitet).

1. Filippa S hälsar alla välkomna till mötet och Peter N hälsar alla välkomna till Gruvsalen i Höganäs Stadshus. Dagordningen fastställs. Filippa S hälsar från Rolf Andersson som inte kan närvara. Mötets deltagare presenterar sig.
2. Kristian N berättar att fisket i det stora hela är bra, mer torsk, sill och ål än normalt. Problemet är om man kommer att få fiska upp den framöver. Förhoppningen är att hela kvoten av torsk i västra Östersjön ska gå till garnfisket. Bo L berättar om sill i mängder i Lommabukten. Problemet är att det är svårt att leverera den i Sverige, den får landas i Danmark. Sören J berättar att sillkvoterna i Danmark köpts ut från kustfisket, men rapporterar bra danskt fiske i Öresund. Max C har börjat fiska Valthornssnäcka och strandkrabba. Detta är en ny inkomstkälla och det finns en stor efterfrågan. Valthornssnäcka finns även i Öresund. Jens Peder J berättar att beståndet av småtorsk i Öresund är exceptionellt stort just nu, och Sören J att mängden torsk norrut i sundet är mycket stor. Kristian N delger kustfiskarnas oro inför överlåtbara kvoter som kommer att leda till skuldsättning för att fiskaren ska kunna fiska de mängder som behövs för lönsamhet. Max C berättar att detta system lett till katastrof i Danmark, Island och England.
3. Sven N berättar om ett något sämre husbehovsfiske under hösten på grund av vädret. Däremot har mängden årsyngel av öring aldrig varit bättre. Husbehovsfiskarna är oroliga för tondövheten från myndigheter angående inrättande av Natura 2000-områden i bl a Öresund.
4. Mycket makrill för sportfiskarna, och väldigt mycket sill. Plattfisket har varit fantastiskt. Sture E berättar om konsekvenserna av begränsningarna i antal torskar per person fr o m 2017 (fem torskar per person och dygn, tre under lekperioden mars-april). Detta kommer att hämma fritidsfisket.
5. Turbåtsfisket från Hbg har gått bra, plattfisk och makrill i synnerhet. Fiskens storlek har ökat, enligt Tomas O.

6. Filippa föreslår att det faktum att fisket är så bra i Öresund borde spridas i medierna. Problemet är att Öresund ingår i samma förvaltningsområde som Östersjön väster om Bornholm, där situationen är radikalt annorlunda.
7. Anna presenterar SEA-Us arbete med att marknadsföra Öresundsfisk, och även Foreningen for Skånsomt Kystfiskeri (FSK) arbetar målmedvetet med att marknadsföra hållbart fångad, nylandad fisk. SEA-U kommer snart att få nya lokaler i på Ribersborg Malmö, och de experimenterar med musselodling i Öresund i kombination med sockeralger/Laminaria. Dessa och andra verksamheter kommer till nytta i den pedagogiska delen av verksamheten. SEA-U har arbetat tillsammans med yrkesfiskarna i södra Öresund för att öka värdet på fångsten. Ett nytt varumärke – Öresundsfisk – har skapats som bygger på kvalitet, spårbarhet och hållbarhet. Varumärket förvaltas av "Öresund – från båt till bord", en ekonomisk förening med yrkesfiskare från Limhamn och Lomma. Fisken distribueras genom modellen Community Supported Fishery, där konsumenterna köper in sig på en del av fiskarnas fångst. Genom denna modell skapas relationer mellan konsument, fiskare och fisk, hållbart fiske främjas och lokala ekonomier stärks. Öresundsfisk CSF är en av de första i Europa och har idag ett 30-tal medlemmar. SEA-U har även testat Restaurant Supported Fishery, där den deltagande restaurangen var nöjd med resultatet. CSF har stor utvecklingspotential, men utmaningarna är logistiken, hanteringen och att en större andel av den totala fångsten måste omsättas. SEA-U samarbetar med kockar för att ta fram nya produkter, t ex soppa på strandkrabba och tång, och tillsammans med skolor för att öka kunskapen och nya och gamla råvaror. Lars M frågar om fiskarna har problem med andra förstahandsmottagare när den bästa delen av fångsten går till direktförsäljning. Bo L berättar att det inte är ett problem så länge fiskaren är ärlig och inte levererar enbart det sämsta till större mottagare. Mikael P poängterar att det finns en stor potentiell marknad och att fiskaren skulle kunna avsätta en större del av fångsten till direktförsäljning. David L undrar över hur logistiken till konsumenten fungerar eftersom det är en utmaning han själv upplevt. Anna S har hittills inte stött på detta problem, men verksamheten har å andra sidan varit i relativt liten skala. Mats-Ola W frågar Sören J om direktförsäljning till butik, men detta är ännu inte möjligt. Max C berättar om ett system där konsumenten kan få ett sms när båten närmar sig hamnen.
8. Johan W går igenom läget för fredade områden och Natura 2000. Stora områden i norra Öresund har föreslagits, ärendet har gått på remiss, Naturvårdsverket har släppt igenom förslaget utan åtgärder till regeringen. I Blekinge och Halland har processen gått annorlunda till, med större dialog med berörda intressenter. Dock har det hela gått formellt korrekt till i Skåne, eftersom enbart skyddsintressena ska tas hänsyn till i detta skede. Antagligen kommer de föreslagna områdena inrättas så småningom, men det kommer troligtvis inte innebära några katastrofer för fisket.

9. Johan W fortsätter med tankarna om en delad förvaltning av västra Östersjön. Den kraftiga kvotnedskärningen från 2017 har fått kommissionen att efterlysa ett underlag för att genomföra detta. En Öresundsförvaltning av inte bara torsk utan även av andra arter är alltså upp till berörda medlemsstater, men processen kommer antagligen ta tid. Anders K berättar att Öresunds torskbestånd är mycket stationärt och att detta har dokumenterats, så det finns redan visst underlag. Turbåtsnäringen kommer att drabbas hårt av kvotnedskärningarna, speciellt den danska som är mer beroende av torsk än den svenska. Det är alltså mycket angeläget att göra Öresund till ett eget förvaltningsområde. Sören J berättar att försök i Danmark för att undersöka "bifångst av oönskade arter" (t ex tumlare) visar att detta inte är ett stort problem. Max C har själv deltagit i dessa försök, och det finns mängder med data som stöder denna slutsats.
10. Michael P berättar om tankar kring ett biosfärområde Öresund. Havsmiljön i Öresund har blivit mycket bättre de senaste 30 åren. Det har funnits planer på att göra Öresund till en nationalpark. För svensk del skulle detta innebära kraftiga restriktioner (medan danska nationalparker är en annan sak). Därför har bl a SEA-U utvecklat idén om ett biosfärområde, men detta kräver en mycket öppen dialog. Ett biosfärområde innebär att man samlar alla berörda och diskuterar alla respektive intressen. Det blir ytterligare komplicerat eftersom Öresund ska omfatta både danska och svenska intressen. Men om det lyckas kan en ansökan till UNESCO ta fyra-fem år och resultatet skulle bli ett av de större urbana biosfärområdena i världen. Bo L vill korrigera talet om "ett bra fiske" i Öresund. Det är bra under omständigheterna, men säl och tångkrabba är stora hot – tillsammans med hotet om överlåtbara kvoter har öresundsfisket ingen munter framtid. Sören J kommenterar att förutsättningarna för något som ett biosfärområde Öresund är unika, kanske världsunika. Lars M påpekar att ett biosfärområde i sig inte innebär några restriktioner. Mats-Ola W kommenterar att dialogen kring skyddsområdena hittills helt uteblivit, Johan W svarar att dialogen kommer att komma igång men det finns stort utrymme för förbättringar.
11. Johan W redogör för den halverade torskkvoten i västra beståndet och restriktionerna för fritidsfisket. Hur det blir för nät- och krokfisket är oklart. Johan Ws gissning är att de 180 meter nät som husbehovsfiskarna nu får sätta kommer att vara kvar. Mats-Ola W berättar att husbehovsfiskarna har torskfiskeförbud i norra Öresund i vilket fall som helst. Länsstyrelsen har just skickat en skrivelse till HaV om att hela torskkvoten i västra beståndet ska gå till det yrkesmässiga garnfisket, och att trålarna kompenseras med ökade kvoter i östra beståndet. Martin B undrar om det bedrivs fiske med långrev bland husbehovsfiskarna. Mats-Ola W svarar att det vore kul att prova nu när tångkrabborna som äter upp betet är på nedgång. Kristian berättar att det fungerar, några har provat vid Råå, men man måste sätta flöte så att reven kommer upp från botten. Kristian uppmanar HaV att driva frågan om fiske innanför 20-meterskurvan med mindre garnbåtar.

12. Andreas S presenterar SLUs uppdrag att räkna på fritidsfiskets uttag av torsk. SLUs provfiske de senaste åren har varit vikande, men något bättre nu under hösten. SLU har också indikationer på att Östersjötorsken är rörlig, men att det inte finns några tvivel om att det är ett eget bestånd. Det tas 1200 ton torsk av svenskt och danskt yrkesfiske per år i Öresund (loggbok). Turbåtarna tar ca 200 ton (loggbok), och övrigt fritidsfiske ca 250 (+/- 160 ton, bygger på 25 enkätsvar från hushåll, helt osäkra siffror alltså). Fritidsfisket står för en betydande del av landningarna, men det behövs bättre data för att inte fisket ska regleras i onödan. Kommer det inte bättre data så kommer siffror från det tyska fritidsfisket att användas för regleringar, något som kan slå fel. SLU har en plan för pilotstudie under 2017 över turbåtar, charterbåtar, privata båtar och fiske från land. Man vill komma ombord på turbåtarna och längd- och åldersprovta med öronstenar, samt provtagning i hamnar. Man vill provta sex turbåtar per kvartal på heldagsturer. Denna typ av provtagning sker redan i yrkesfisket. Kristian N tycker det är bra att det finns begränsningar för fritidsfisket eftersom det känns konstigt att ligga i hamn med fiskestopp samtidigt som turbåtarna fiskar fritt. Sture E undrar över att de biologiska råden ändå aldrig följs, det blir alltid politiskt motiverade kvoter satta över de rekommenderade. Anders K är orolig att begränsningarna för fritidsfisket kommer att leda till high-grading f a i turbåtsfisket, men att man arbetar med "Code of practice" för att undvika sådant oskick i fritidsfisket. SLU räknar med att ha ganska full täckning för fritidsfiskets fångster under 2018. När det gäller turbåtsfisket finns inga data på utsatt fångst, och SLU undrar om turbåtsskepparna kan hjälpa till med detta. Provtagningen ska täcka Öresund och Sydkusten (område 23 och 24). Martin B berättar om artikel 55:3 i Östersjöplanen för planer på beräkning av fångster från båt (inte land) senast 1/1 2017. Martin K nämner att samma arbete sker på den danska sidan. Johan W undrar hur fritidsfiskets kommande bag-limit kommer att tillämpas i olika typer av fritidsfiske. Sture E och Anders K förutser en viss beteendeanpassning. Mats-Ola W undrar över hur många fritidsfiskare av olika slag det faktiskt finns, och om det finns sådan statistik. Andreas S svarar att man letar efter sådan data. Antalet fiskare i alla kategorier minskar över huvud taget. Sören J reflekterar att dessa siffror bygger på tillit, men att all kontroll från bl a biologer via (frivillig) kamera ombord, loggböcker mm leder till att danska yrkesfiskare inte kan dölja något. Max C föreslår att om turbåtar som frivilligt installerar kamera kunde få fritt fiske, skulle turbåtsskepparna stå i kö för att få en kamera, och då skulle det komma fram data av bra kvalitet.
13. Annika J, Filippa S och Johan W presenterar planer på ett större LAG-ägt fiskeprojekt inom LLU genom Leader. Hur stort kan det bli? Hur kan det bli ett svenskt-danskt samarbete? På grund av yrkesfiskets speciella situation i Öresund där fiskarna har ont om tid och är pressade från många håll krävs att projektet blir LAG-ägt, och det planeras innehålla flera olika dimensioner, bl a marknadsföring och hållbarhetsaspekter. Annika J berättar om en Farnet-konferens i Thessaloniki tidigare i höst. En erfarenhet är att logistiken till lands

är ett problem. Leader NV Skåne med Öresund förfogar över åtta miljoner under nuvarande period, och det krävs medfinansiering. Kommunerna i NV Skåne lägger in 75% medfinansiering t o m 2023 (perioden slutar 2020). Johan W berättar att det inte handlar om ett renodlat yrkesfiskestöd, utan ska gynna fisket i Öresund över huvud taget. Först och främst ska projektet adressera de problem som finns. Förslag till projektdelar är underlag för en bra fiskeförvaltning, t ex kartlägga de viktigaste fiskeområdena/platserna under olika tider på året för att kunna ta hänsyn till detta vid planeringen av skyddade områden. Nuvarande regleringar måste också kartläggas på ett samlat sätt. Det behövs också förslag till förvaltningsåtgärder för säl och skarv, och här måste fisket kunna presentera sin problembild på ett tydligt sätt för en balanserad diskussion i framtiden. Ett underlag för en Öresundsbasead fiskeriförvaltning behövs också, eftersom sundet har andra förutsättningar än resten av västra Östersjön. Kvabbefisket i Öresund måste också kunna förvaltas för att möta rödlistning. Ytterligare en fråga är hur torskfisket i Öresund kan balanseras mellan yrkes- och fritidsfiske, och detta går väl in i tankarna om ett biosfärområde. Kustfisket har en kvot på sill på 1000 ton i västra Östersjön – hur kan man få avsättning för denna? Hur kan den beredas, helst i samarbete med danska sidan. Hur kan man få värde i strandkrabba? Bo L berättar om byråkratin kring att fiska denna art, och den kan få vem som helst att ge upp innan man börjat. Hur kan detta förenklas? Samma sak med Valthornssnäcka. Här finns potential men fiskarna själva har inte möjlighet att arbeta med detta – nu finns resurser att sätta kunniga människor att arbeta med dessa frågor och ta fram underlag. Det övergripande målet är: Hur kan fisket i framtiden få fiska på platser där det finns fisk och med redskap som fångar denna fisk? Representanter från yrkes-, fritids-, husbehovs- och turboatsfisket behöver träffas på LLU-kontoret så snart som möjligt för att diskutera detta. Sören J berättar att det inte finns något LLU-område som täcker in en större del av Öresund, vidare att aktiva fiskeplatser efter torsk i Danmark är kartlagda. Det visade sig att ingen av de bästa fiskeplatserna låg i Öresund. Stenbiten i Danmark är inte rödlistad, utan gullistad, och man arbetar med burfiske (tejner) efter havskräfta i dialog med LLU Gilleleje. Johan W berättar om att det vore bra med kräftfiske med bur i områden i Kattegatt som nu är fredade. Detta stopp beror från början på att torsken skulle fredas, och om det bedrevs ett aktivt burfiske efter kräfta skulle detta förhindra trålfiske. Anders K förklarar att det vore bra att se Öresund som utgångspunkten för hållbara fiskemetoder och att detta kunde användas för att förvalta Kattegatt på ett mycket bättre sätt. Länsstyrelsen vill få igång ett försöksfiske efter kräfta med bur.

14. Johan W fortsätter att berätta om HaVs förslag till kvotfördelning för att lösa landningsskyldigheten. En märklighet i förslaget är hur man sätter tak på koncentrationsnivån utan att "riktig" överförbarhet införs. Max C och Sören J förklarar hur kvotkoncentrationen går till i Danmark. Danmark största kvotägare äger kvoter till ett värde av en miljard, och en sex meters båt kan sitta på kvoter på 3000 ton inom kustfisket. Myndigheterna kan inte kontrollera detta. Hur HaV

kommer att ta hänsyn till kustfisket är inte ännu förklarat. Sören J berättar hur Danmark ska kunna införa en kustfiskeordning som kan rädda kustfisket. Länsstyrelsen vill ha en diskussion och ett klargörande om kustkvotens funktion och betydelse, och här krävs tydlighet i % av den svenska kvoten. Detta är mycket viktigt för att hålla igång beredningsindustrin och få så mycket av fångsten som möjligt att gå till konsumtion. Johan W vill gärna ha en fortsatt diskussion med de danska kustfiskarna för att ta till vara på deras arbete och tankar för att inte Sverige ska förlora yrkesfisket i kustkommuner längs Östersjökusten. Kustkvoten bör i princip vara fri för att tillåta nyetableringar.

15. Filippa S och Johan W informerar om årets ÖF2020-konferens i Simrishamn i november. I år pågick den över två dagar. Den första dagen ägnades åt workshops och föreläsningar för att hitta nya marknadsmöjligheter och -kanaler för lokalt fångad fisk. Dag två var mer inriktad på fiskeripolicy och lagstiftning, bl a med fokus på den nya nationella yrkesfiskestrategin. En springande punkt är att säkra dagliga landningar i hamnarna för att skapa förutsättningar för ett ökat värde för fångsterna. Här behöver man också sluta tänka i termer av små- och storskaligt fiske och istället fokusera på dagliga landningar med lämpliga mängder fisk av god kvalitet.
16. Filippa tackar alla deltagare och välkomnar alla till vårmötet i Helsingör.

Vid tangenterna,
Johan Hultman